

Kā gatavoties bioloģijas eksāmenam?

Informāciju par to, ko prasīs eksāmenā, atradīsi eksāmena programmā.

https://visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/programmas/vpd_progr_visas_2020.pdf

Informācija par to, kā notiks eksāmeni, atradīsi materiālā Pārbaudes darbu norises darbību laiki 9. un 12.klasei.

https://visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/dokumenti/norlaiki/2020_vpbdnor_9kl_12kl.pdf

- Gatavošanās eksāmenam ir mācītā satura atkārtošana. Eksāmenam nevar sagatavoties dažās dienās, eksāmens ir tikai mācību posma noslēgums. Ja varētu sagatavoties dažās dienās, valstis netērētu milzu līdzekļus mācību procesam.
- Cilvēki ir pieraduši mācīties dažādi. Gatavojoties eksāmenam, nevajag mainīt veidu, kā tu esi pieradis mācīties.
- Vispirms tev jānoskaidro, ko prasīs eksāmenā. Tāpēc VISC mājas lapā jāiepazīstas ar [Eksāmena programmu](#). Bioloģijas eksāmenā ir atbilžu izvēles, īso atbilžu uzdevumi un izvērsto atbilžu uzdevumi. Uzdevumi ir ar dažādu grūtības pakāpi un izziņas līmeni. Īso atbilžu uzdevumos skolēnam ir jāsniedz ļoti konkrētas atbildes, kas neparedz dažādus atbilžu variantus. Izvērsto atbilžu uzdevumos skolēnam ir jāsniedz savī situācijas skaidrojumi, parādot dziļāku izpratni. Šajos uzdevumos skolēni var sniegt dažādas atbildes.
- Ievēro, ka jau no 2013.gada, kad tika apstiprināts pašreiz spēkā esošais standarts, uzsvars mācību procesā un arī eksāmenā ir uz parādību novērošanu, izpratni, analīzi, izvērtēšanu, salīdzināšanu, prognozēšanu utt. Eksāmenā noteikti vērtēs Tavu prasmi analizēt informāciju, kuras saturs saistīts ar bioloģiju. Šādos uzdevumos ir nepieciešama prasme saskatīt atbildes dotajā informācijā, izvērtēt, izvēlēties atbilstošu informāciju savu spriedumu pamatošanai, kā arī “savietot” dažādus informācijas veidus (tekstu, diagrammu, shēmu), lai iegūtu atbildi uz prasīto.
- Ņem vērā, ka visās eksāmena daļās tiek iekļauti uzdevumi, kuros skolēnam jādemonstrē sava izpratne par pētniecību, gan plānojot pētījumu atbilstoši dotajiem nosacījumiem, gan analizējot uzdevumā aprakstīto pētījumu un tā rezultātus. Lai skolēns veiksmīgi veiktu šos uzdevumus, ir svarīgi, lai viņam būtu pieredze pētniecisko darbu plānošanā, izstrādāšanā un pētījumu rezultātu analizē.
- Paskaties uz mācību saturu citādāk! Eksāmens parasti ir ar plašu mācību saturu, tāpēc sadali to visu vairākās daļās! Tev nav obligāti jāatkārto temati tādā pašā veidā, kā tu skolā apguvi. Vislabāk sadalīt pa prasmju grupām. Piemēram, bioloģijas eksāmenā ir daudz jau minēto uzdevumu, kas pārbauda izpratni par pētniecību vai prasmi analizēt doto informāciju.
- Vēl viens veids, kā gatavoties eksāmenam, ir atlasīt dažādu veidu uzdevumus no viena temata. Piemēram, izpēti, kāda veida uzdevumos tiek pārbaudīta izpratne par organismu daudzveidību. Izpēti citu gadu eksāmenus, to saturs mainās maz, bet uzbūve vispār nav mainījies jau 9 gadus! Veido pierakstus par pamatzināšanām un pamatprasmēm dažādos tematos, ko pārbauda eksāmens. Izmanto mācību grāmatu, lai aizpildītu “robus” izpratnē par konkrēto bioloģijas tematu.

- Mācies, veicot eksāmena uzdevumus, un tas vislabāk parādīs, kas Tev izdodas un kas vēl jā mācās. Risini *iepriekšējo gadu eksāmena* <https://visc.gov.lv/vispizglitiba/eksameni/uzdevumi.shtml> uzdevumus kopā ar skolas biedriem un palūdz skolotājam tos pārbaudīt. Vingrinies, vingrinies un vingrinies! Tikai tā Tu iegūsi nepieciešamo pieredzi. Vari izmantot [2019.gada bioloģijas centralizētā eksāmena rezultātu analīzi](#) un mācīties no priekšgājēju kļūdām.
- Mācies lasīt! Protams, ka vidusskolā lasīt prot visi, bet ir ne tikai jāprot, bet arī jāsaprot. Vingrinoties ar iepriekšējo gadu uzdevumiem, Tu redzēsi, ka daudzos uzdevumos atbildes ir “paslēptas” dotajā informācijā, tikai jāprot saskatīt. Dažkārt uz to norāda jau uzdevuma nosacījumos iekļautās norādes. Piemēram, “izmantojot grafikā doto informāciju, pamato...” vai “pamato savu spriedumu, izvēloties atbilstošākos datus...”
- Eksāmenu uzdevumus, tāpat kā ikdienas pārbaudes darbus veido skolotāji, un tāpat kā skolā ir svarīgi saprast, ko ir domājis uzdevuma veidotājs. Vingrinies, mācoties izprast dažādus uzdevumu veidus. Ņem vērā, ka uzdevumos ir atslēgas vārdi, kuri norāda, kas no Tevis tiek sagaidīts, īpaši otrās un trešās daļas uzdevumos. Piemēram, daudzos uzdevumos nepietiks ar sniegto atbildi, ja tai nebūs pamatojuma, un uz to norāda darbības vārds “pamato”. Dažkārt pamatojumā nepieciešama izpratne par bioloģijas likumsakarībām, bet citkārt jāizmanto dati no dotās informācijas. Darbības vārds “izvērtē” norāda, ka nepieciešams izvērtēt dotā apgalvojuma patiesumu vai izvēlēties atbilstošus datus no dotās informācijas.
- Eksāmena uzdevumi ir veidoti atbilstoši konkrētiem [indikatoriem](#). Tās ir prasības, kādā veidā, ar kādām prasmēm tiek pārbaudīts noteikts mācību saturs. Piemēram, indikators “Nosaka augu un dzīvnieku sugas, izmantojot attēlus, shēmas, noteicējus” norāda, ka ir jāprot lietot noteicējus, kuri doti uzdevumā un saskatīt atbilstošās pazīmes, lai noteiktu auga vai dzīvnieka sugu. Savukārt indikators “Analizē barošanās ķēdes vai tīklus, lai klasificētu organismus pēc to vietas ekosistēmas trofiskajā struktūrā (producenti, konsumenti, reducenti)” norāda, ka skolēnam ir jāzina minētie jēdzieni un jāprot tos attiecināt uz organismiem dotajās barošanās ķēdēs vai tīklos.
- Izmanto dažādus mācību materiālus, kas pašlaik pieejami bez maksas. Ir daudz materiālu ar atbildēm un risinājumiem. Pamēģini izsekot risinājumam vai spriedumu gaitai!
- Bioloģijas eksāmenā vairs neprasa veikt eksperimentus un iesniegt veikto darbu protokolus, taču skolā laboratorijas darbos apgūtās eksperimentālās prasmes ir neaizstājamas izpratnes veidošanai. Ļoti svarīgi katrā eksperimentā, tāpat kā uzdevumā par eksperimentu, prast saskatīt, kuri ir mainīgie lielumi (neatkarīgais un atkarīgais), kā tie ietekmē viens otru, kādiem jābūt fiksētajiem lielumiem, lai eksperiments būtu ticams un tā rezultātus neietekmētu vairāki mainīgie lielumi. Skolā veiktajos eksperimentos gūtā pieredze dod iespēju pareizi plānot eksperimenta gaitu, iekļaujot darba gaitā lielumus, kā arī dod izpratni par bioloģijas eksperimentos izmantojamām iekārtām, mērierīcēm utt.
- Labi nokārtots eksāmens būs labs pamats tavām studijām.